

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1263

Vragen van de leden **Gerkens** (SP) en **Teeven** (VVD) aan de minister van Justitie over de *Norderney-zaak en de verdenking van de verkeerde persoon*. (Ingezonden 3 december 2009)

1

Kent u het boek «Over misbruik gesproken» van P. B., dat gaat over het feit dat hij twee jaar lang ten onrechte beschuldigd is van kindermisbruik op het Duitse Waddeneiland Norderney? Zo niet, kent u de gang van zaken in deze zaak?¹

2

Wat is er nu fout gegaan in deze zaak? Hoe is het mogelijk dat het iemand twee jaar kost om van een onterechte beschuldiging af te komen, terwijl hij in het geheel niet lijkt op de compositietekening en hij op het moment dat het strafbare feit plaatsvond aantoonbaar kilometers verderop op het eiland aanwezig was?

3

Is het waar dat de heer B. naar Duits recht nooit verdachte is geweest? Zo ja, kan dan de verklaring van het Openbaar Ministerie (OM) op dat punt worden aangepast?² Zo niet, wat was dan precies zijn status in Duitsland? Als er in Duitsland sprake was van een «mogelijke verdachte», wat houdt dat dan in vertaald naar Nederlands recht? Als de heer B. al

een («mogelijke») verdachte is geweest in Duitsland? In welke periode is dit dan geweest en sinds wanneer is hij dat niet meer?

4

Is de verklaring van het OM² eigenlijk wel waar dat er vanuit Duitsland in september 2006 een rechtshulpverzoek is gekomen? Zo niet, kan ook op dat punt het nieuwsbericht van het OM worden aangepast?

5

Wat heeft Nederland gedaan met het verzoek uit Duitsland van oktober 2005 om een aantal tips naar Nederlanders die op het tijdstip van het delict op het eiland Norderney aanwezig waren na te gaan?

6

Is de heer B. naar Nederlands recht ooit verdachte geweest in deze zaak? Zo ja, op grond waarvan? In welke periode precies?

7

Is het waar dat het OM voorafgaand aan de vordering tot een bevel tot gedwongen afgifte van celmateriaal voor DNA-onderzoek dient te toetsen of er sprake is van een verdachte tegen wie ernstige bezwaren bestaan? Zo ja, is die toets uitgevoerd en op grond van welke feiten is aangenomen dat er sprake was van een zodanige verdachte?

8

Is het waar dat er gedreigd is met een internationaal arrestatiebevel? Zo ja,

door wie, op welk moment en op basis waarvan?

9

Hoe beoordeelt u de uitwerking van het vertrouwensbeginsel in deze zaak, waardoor Nederland de verdenking uit het buitenland klakkeloos over moet nemen, ook wanneer de verdenking aantoonbaar onjuist is? Zou er in Nederland niet meer inhoudelijk getoetst moeten kunnen worden of een verzoek of een verdenking vanuit het buitenland terecht is?

10

Waarom sluit het OM het nieuwsbericht² op suggestieve wijze af met de zinnen dat B. geen DNA heeft afgestaan en dat de zaak nog niet is opgelost? Waarom is dit nodig? Kan dit bericht worden aangepast?

11

Hoe beoordeelt u de nasleep van deze onterechte verdenking van een ernstig strafbaar feit, waarin het OM vooral betreurt dat de heer B. hierover een boek heeft geschreven en blijft benadrukken dat het geen fouten heeft gemaakt, maar dat het door een ongelukkige samenloop van omstandigheden veel te lang heeft geduurd voordat deze zaak is afgerond? Deelt u de mening dat het OM wel iets meer begrip mag opbrengen voor iemand die ten onrechte beschuldigd is van een ernstig strafbaar feit?

12

Kunt u zich ervoor inspannen dat er in de toekomst zorgvuldiger zal worden omgegaan met mensen die ten onrechte verdachte zijn geweest van ernstige strafbare feiten?

¹ De Pers, 12 november 2009: «Twee jaar onterecht verdachte»

<http://www.depers.nl/binnenland/352722/Twee-jaar-onterecht-verdachte.html>

² Openbaar Ministerie, 14 november 2009: «OM Groningen reageert op boek over zaak Norderney»

http://www.om.nl/actueel/nieuws-_en/@40/zaak_norderney/

Antwoord

Antwoord van minister **Hirsch Ballin** (Justitie) (ontvangen 18 januari 2010)
Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2009–2010, nr. 1036

1

De zaak is mij bekend.

2

Voor de beschrijving van de gang van zaken verwijs ik naar de onderstaande antwoorden. Zonder eraan af te doen hoe ingrijpend deze zaak voor de betrokkene was, moet worden vastgesteld dat de regels van internationale (straf)rechtshulp – voor zover mij bekend – in deze zaak niet zijn geschonden. Overigens treed ik niet in een beoordeling van de wijze waarop deze zaak door de Duitse autoriteiten is behandeld (zie verder het antwoord op de vragen 3, 4, 5, 7, 8 en 9).

3, 4, 5, 7, 8 en 9

Naar aanleiding van het op het eiland Norderney gepleegde feit hebben de Duitse autoriteiten verschillende rechtshulpverzoeken gedaan aan Nederland. Het eerste dateert van 10 oktober 2005. Hierin wordt gemeld dat op basis van getuigenverklaringen een «*Phantombild*» (compositietekening) is gemaakt van de «*Täter*» (dader). In dit rechtshulpverzoek wordt gesproken van een mogelijk betrokken Nederlandse journalist. De Nederlandse officier van justitie heeft, als gebruikelijk, de uitvoering van de Duitse verzoeken tot onderzoeksactiviteiten ter hand genomen. In december 2005 kreeg het behandelend Internationaal Rechtshulpcentrum (IRC) Noord en Oost Nederland een anonieme tip dat de bewuste journalist de heer B. zou zijn en dit is gemeld aan de Duitse autoriteiten. Op verzoek van de Duitse autoriteiten heeft het

Openbaar Ministerie hen vervolgens een rijbewijsfoto van B. verstrekt. Verder is het door Duitsland beschikbaar gestelde DNA-profiel vergeleken met de profielen in de Nederlandse databank. Getuigen zijn gehoord en via de regiopolitie is navraag gedaan naar mogelijke journalisten die gelijkenis zouden kunnen vertonen met de compositietekening.

Bij brief van 5 september 2006 hebben de Duitse autoriteiten opnieuw een rechtshulpverzoek gedaan en hebben daarmee aangegeven dat vergelijking van de compositietekening met de pasfoto geen uitsluitel gaf, aangezien die foto te oud was. Bij die brief was een gerechtelijk bevel (Amtsgericht Aurich) gevoegd waarin de afname van celmateriaal van de heer B. werd gelast. De Duitse rechter gaf daarbij aan dat de heer B. «als

Tatverdächtiger in Betracht kommt». Hij was dus verdachte in Duitsland. Voor aanpassing van de verklaring van het Openbaar Ministerie hieromtrent bestaat derhalve geen aanleiding.

Gelet op het in het internationaal rechtshulpverkeer geldend vertrouwensbeginsel, stond het de officier van justitie niet vrij de bij de Duitse autoriteiten jegens de heer B. gerezen verdenking inhoudelijk te toetsen. Slechts als er onvoldoende ernstige bezwaren zijn tegen de betrokkene, kan de Nederlandse officier van justitie het rechtshulpverzoek afwijzen. In deze zaak heeft de officier van justitie daarover niet zelf beslist. In plaats daarvan heeft hij de vordering strekkende tot afname van celmateriaal, uit overwegingen van zorgvuldigheid, voorgelegd aan de rechter-commissaris te Groningen. De rechter-commissaris heeft bij beschikking van 26 januari 2007 geoordeeld dat niet gebleken is van ernstige bewaren en heeft de vordering tot afname van celmateriaal om die reden afgewezen. Uit het proces-verbaal van verhoor van de heer B. door de rechter-commissaris valt af te leiden dat tijdens dat verhoor is gesproken over het vrijwillig afstaan van celmateriaal. Aan het proces-verbaal is niet te ontnemen dat de rechter-commissaris de heer B. zou hebben geadviseerd om vrijwillig DNA af te staan, noch dat de rechter-commissaris erop heeft gewezen dat Duitsland mogelijk een

internationaal arrestatiebevel zou kunnen uitvaardigen. Uit het proces-verbaal van dat verhoor valt ook niet op te maken dat tijdens het verhoor is «gedreigd» met een internationaal arrestatiebevel. Evenmin is door het Openbaar Ministerie met de heer B. gesproken over een internationaal aanhoudingsbevel.

De afwijzing door de rechter-commissaris van de vordering strekkende tot afname van celmateriaal is aan de Staatsanwalt te Aurich medegedeeld. Van de Duitse autoriteiten is in het kader van de afhandeling van de rechtshulpverzoeken nooit formeel bericht ontvangen dat de heer B. niet meer als verdachte aangemerkt werd. Nu het hier een Duits onderzoek betrof, was het ook niet aan de Nederlandse autoriteiten om daarover uitspraken te doen. De heer B. heeft op 2 april 2007 een brief aan het IRC geschreven. Die brief is naar de Staatsanwaltschaft in Aurich gezonden met het verzoek daarop te antwoorden. In het antwoord van de Staatsanwalt te Aurich van 24 mei 2007 staat, in Nederlandse vertaling: «In dit verband wil ik er graag nadrukkelijk op wijzen dat u in de opsporingsregisters alhier niet als verdachte staat geregistreerd.» Bij schrijven van 6 juni 2007 heeft het IRC de brief van de Duitse Staatsanwalt aan de heer B. doorgezonden.

6

De heer B. is geen verdachte geweest in een Nederlands opsporingsonderzoek.

10

De bewuste zinnen zijn niet suggestief bedoeld, maar geven antwoord op door journalisten gestelde vragen. Het Openbaar Ministerie heeft desalniettemin – omdat de suggestie erin gelezen bleek te kunnen worden – deze passages in het bericht verwijderd.

11

Het Openbaar Ministerie betreurt niet zozeer het feit dat de heer B. een boek heeft geschreven, maar wel de toonzetting van het boek. Ik deel de mening van het Openbaar Ministerie dat er in strafvorderlijk opzicht geen fouten zijn gemaakt. Tegelijkertijd bestaat er bij het Openbaar Ministerie en bij mij begrip voor het feit dat deze zaak door de heer B. en zijn

echtgenote als zeer ingrijpend is
ervaren.

12

Ik zie geen aanleiding om bij het
Openbaar Ministerie aan te dringen
op een andere werkwijze. Zie
overigens het antwoord op vraag 11.